

Svar på skriftligt spørgsmål om att stödja frilansare inom kultursektorn under coronatiden

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 41/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto /gröna m.fl.:

Mad tänker regeringen, och i synnerhet undervisnings- och kulturministeriet, göra för att aktörer inom kultursektorn, i synnerhet frilansare, ska klara sig igenom coronakrisen och

har undervisnings- och kulturministeriet förhandlat med social- och hälsovårdsministeriet om huruvida ett nytt stöd kunde införas för kulturfrilansares utkomst?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Covid-19-pandemin har drastiskt minskat verksamhetsmöjligheterna och näringsutövningen inom konst- och kultursektorn samt bland aktörer inom den direkt från början av pandemin i mars 2020. På grund av de inbördes beroendeförhållandena mellan olika parter har konsekvenserna varit betydande och orsakat ekonomiska, avtalsmässiga, tidtabellsmässiga och logistiska utmaningar, som har lett till att många organisationers situation har förändrats och försvårats samt att utkomsten har försämrats för yrkespersoner inom kultursektorn.

Undervisnings- och kulturministeriet har på olika sätt försökt minska coronavirusets negativa effekter för konst- och kultursektorn. Man har gjort detta bland annat genom att föreslå tilläggsfinansiering i tilläggsbudgetar, uppdatera lägesbilden genom enkäter både våren 2020 och i början av 2021, ordna rundabordssamtal med organisationer och andra centrala aktörer inom sektorn, samarbeta mer intensivt med andra ministerier och den övriga förvaltningen, begära uppgifter från aktörer inom sektorn osv. Ministeriet har också på begäran av aktörerna beviljat förlängda användningstider och ändringar i användningsändamålen för statsunderstöd som redan beviljats.

För att minska de svårigheter som coronaviruset orsakar fick konst- och kultursektorn tilläggsfinansiering på totalt 110 miljoner euro genom tilläggsbudgetar förra året. Med de anslag som ingick i statens första, andra, fjärde och sjunde tilläggsbudget för år 2020 har man understött såväl sammanslutningar och individer inom konst- och kultursektorn som andra aktörer inom kreativa branscher, konst och kultur. Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat stöd till aktörer inom området, såsom nationella konstinstitutioner, teatrar som får statsandelar, orkestrar och museer. Man har också understött andra sammanslutningar inom sektorn såsom föreningar och aktiebolag, läroanstalter som ger grundläggande konstundervisning, film- och dramaserieproduktioner, biografier, föreningshus och kulturevenemang.

För frilansande konstnärer och andra yrkespersoner inom konst och kultur som sysselsätter sig själva och eventuellt även andra beviljades år 2020 tilläggsfinansiering på sammanlagt 17,5 miljoner euro ur den ovan nämnda tilläggsfinansieringshelheten på 110 miljoner euro. Denna finansiering beviljades via Centret för konstfrämjande. Centret för konstfrämjande fick in totalt omkring 11 800 ansökningar och fattade ungefär 5 200 positiva beslut. Av de positiva besluten gällde 161 firmor. Bidragen beviljades som belopp på 3 000, 4 000 och 8 000 (firmanamn i höstens ansökan) euro till yrkespersoner, konstnärer och yrkesutövare inom kultur samt andra personer inom kultursektorn för att ersätta inkomstförluster och andra motsvarande kostnader. Mest bidrag har sökts och beviljats till musikbranschen, där inkomstförlusterna har varit störst.

Företag och företagare inom kultursektorn har också kunnat söka stöd enligt arbets- och näringsministeriets huvudklass, det vill säga stöd för ensamföretagare från kommunerna under våren, stöd från NTM-centralerna för små och medelstora företag, stöd från Business Finland samt kostnadsstöd från statskontoret.

Det har förts omfattande diskussioner om stödets tillräcklighet. Särskilt frilansande konstnärer har lyft fram sin svåra situation. För att få aktuell information om läget lät undervisnings- och kulturministeriet under våren göra en ny omfattande enkät bland konst- och kulturaktörer, bland annat organisationer som representerar yrkespersoner inom sektorn. Av alla som besvarade enkäten upplevde 11 procent att de har kunnat genomföra sin verksamhet som planerat eller med ändringar år 2020, medan motsvarande siffra bland dem som svarade som individer (konstnärer, frilansare, arbetsgruppsmedlemmar osv.) var åtta procent. För 2021 var motsvarande andelar 17 och nio procent. År 2020 upplevde 55 procent av alla respondenter och 76 procent av individerna att deras verksamhet äventyrats väsentligt. För 2021 var motsvarande andelar 50 och 73 procent. Såväl alla respondenter som de individuella respondenterna uppgav att stödet från undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde var den viktigaste källan till coronastöd (37 %/30 %). Enkätresultaten kan ses som riktgivande. 50 procent av de individuella respondenterna representerade musikbranschen. Tack vare enkäterna och samtalen är ministeriet medvetet om konst- och kulturfältets behov och prioriteringar.

Spörsmålet lyfter fram socialskyddets betydelse för kultursektorn i ett läge där sektorns verksamhetsmöjligheter har påverkats och påverkas av covid-19-pandemin och åtgärderna för bekämpning av den. Spörsmålet lyfter också fram samordningen av upphovsrättsersättningar med utkomstskyddet för arbetslösa. Frågor kring det senare temat har besvarats ganska grundligt bland annat i svaren på skriftliga spörsmål 447/2020 rd, 719/2020 rd och 852/2020 rd. Om man ser på kulturarbetarnas situation och möjligheter till utkomstskydd för arbetslösa i ett bredare perspektiv omfattades personer som arbetade som löntagare inom kultursektorn år 2020 av samma undantag i lagstiftningen gällande möjligheterna att få och behålla arbetslöshetsdagpenning som andra löntagare. Aktörer inom kultursektorn som arbetar som företagare har omfattats och omfattas fortfarande av samma undantag som möjliggör arbetsmarknadsstöd som andra företagare. Även höjningen av det skyddade beloppet i utkomstskyddet för arbetslösa, som enligt regeringens förslag ska fortsätta till slutet av juni 2021, gäller yrkespersoner inom kultursektorn som arbetar som löntagare eller företagare. I fråga om den skyldighet att betala FöPL-avgifter som avses i spörsmålet har det under covid-19-pandemin utöver de normala möjligheterna till flexibilitet även funnits en tillfällig flexibilitet i försäkringsavgiftens storlek, minskning av arbetsinkomsten och – om

företagsverksamheten upphör – avslutande av försäkringen. Enligt en tillfällig ändring i villkoren för FöPL-försäkringar var det år 2020 också möjligt att få räntefri betalningstid.

Regeringen har nyligen, i den första tilläggsbudgeten för 2021, föreslagit coronaunderstöd för aktörer inom konst och kultur. Med stödpaketet i tilläggsbudgetpropositionen stärker man frilansarnas möjligheter att leva på sitt yrke. Man har föreslagit ett anslag på 15 miljoner euro till Centret för konstfrämjande, från vilket man kunde rikta stöd till yrkespersoner inom kreativa branscher samt kultur och konst, vars arbetsmöjligheter har minskat och vars utkomst har försämrats på grund av coronapandemin. De sökande kan vara yrkespersoner och firmor inom olika konstarter.

Helsingfors 4.3.2021

Forsknings- och kulturminister Annika Saarikko